

Göteborgs stad, Socialnämnden Sydväst
404 82 GÖTEBORG

Huvudman

Socialnämnden Sydväst i Göteborgs stad med organisationsnummer 212000-1355.

Ärendet

Tillsyn av stödboende för barn och unga vid Stödboende Resursenheten i Göteborgs stad.

Tillsynen har omfattat de ungas upplevelse av att bo på Stödboende Resursenheten. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har granskat verksamhetens lokaler, personalens kompetens, verksamhetens bemanning, lämplighetsbedömningar och inskrivningsbeslut. IVO har även granskat inskrivna barns och ungas stödbehov samt kontroll av Polismyndighetens misstanke- och belastningsregister inför anställning.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) konstaterar följande brister:

- ⦿ Ungdomar med mer omfattande behov än vad placeringsformen stödboende syftar till att möta har skrivits in i verksamheten.
- ⦿ Inskrivning och lämplighetsbedömningar sker inte enligt gällande bestämmelser.
- ⦿ Kontroll av förekomst i Polismyndighetens misstanke- och belastningsregister inför anställning har inte utförts enligt gällande bestämmelser.

IVO begär med stöd av 13 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, att nämnden redovisar sin inställning till de brister som IVO konstaterat. Redovisningen ska även innehålla de eventuella åtgärder som nämnden har vidtagit eller planerar att vidta för att komma till rätta med bristerna. Redovisningen ska avslutas med uppgift om när åtgärden genomfördes eller kommer att genomföras.

Redovisningen ska ha kommit in till IVO senast den 22 juni 2023.

Om bristerna inte avhjälpas, kan IVO komma att fatta beslut om att förelägga nämnden att vidta åtgärder.

Skälen för beslutet

I tillsynen har IVO även funnit att:

- 🕒 Lokalerna ger förutsättningar för trygg och säker vård.
- 🕒 Verksamhetens bemanning och personalens kompetens ger förutsättningar för en trygg och säker insats.

Ungdomar med mer omfattande behov än vad placeringsformen stödboende syftar till att kunna möta har skrivits in i verksamheten.

IVO bedömer att huvudmannen skrivit in ungdomar i boendet som har ett större vårdbehov än vad placeringsformen stödboende syftar till att kunna möta. IVO konstaterar att det vid inspektionstillfället fanns två ungdomar inskrivna i stödboendet som fyllt 21 år, vilket också är en brist.

IVO gör denna bedömning utifrån att stödboendet endast ska ta emot barn och unga i åldrarna 16-20 år som huvudsakligen behöver stöd för att förberedas för ett självständigt boende och vuxenliv vilket framgår av 2 kap. 1 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:56) om stödboende. Av samma bestämmelse framgår vidare att de barn och unga som tas emot i stor utsträckning ska kunna klara sin dagliga livsföring utan hjälp. Om ett stödboende tar emot ungdomar med ett för stort stödbehov än vad placeringsformen är tänkt för utgör det en risk för att de inskrivna ungdomarna inte får de insatser som de har rätt till enligt IVO. IVO vill därför uppmärksamma huvudmannen på att göra noggranna överväganden innan ungdomar tas emot i stödboendet. Varje ungdom måste bedömas individuellt om den tillhör målgruppen för stödboende, både utifrån ålder och utifrån hur omfattande stödbehovet är.

Föreståndaren uppgav att målgruppen för stödboendet består av unga personer som blivit utskrivna från institution, HVB eller SIS samt familjehem och inte har något hem att flytta till. Ofta finns normbrytande beteende hos den unge, med våld kopplat till kriminalitet och missbruk. Stödboendet tar emot ungdomar med missbruk, förutsatt att det inte innefattar försäljning eller medför åverkan på bostaden. Stödboendet är inte ett drogfritt boende uppgav föreståndaren i intervjun. Det förekommer vidare att ungdomar kommer direkt från avgiftning. Efter intervjun har föreståndaren kompletterat med att både psykisk ohälsa och missbruk kan upptäckas under den tid som den unge är inskriven i boendet. Vidare förtydligade föreståndaren vad som uppgetts i intervjun med att ungdomar med missbruk måste vara avgiftade när de skrivs in i stödboendet. Ungdomarna kan inte ha ett pågående missbruk.

Det framgår av förarbetena till bestämmelserna om stödboende (se regeringens proposition 2015/16:43 ”Stödboende – en ny placeringsform för barn och unga”, s. 36-38) att placeringsformen stödboende är avsedd för barn och unga som endast har ett mindre vårdbehov samt att ungdomar som riskerar att utveckla ett missbruk eller kriminalitet inte tillhör den tilltänkta målgruppen för boendeformen.

IVO konstaterar utifrån intervjuer med personal och föreståndare att det bedrivs behandling till viss del i stödboendet i form av bland annat HAP (haschavvänjningsprogrammet). Det finns inget hinder mot att en ungdom som tas emot i ett stödboende också får öppenvårdsinsatser. Det är till exempel naturligt att en ungdom som tidigare haft missbruksproblematik beviljas öppenvårdsinsatser i syfte att upprätthålla sin drogfrihet. Däremot bedömer IVO att det inte är förenligt med intentionen för stödboende att ta emot ungdomar som har en sådan problematik att de kan vara i behov av behandling för sitt missbruk, såsom framkommit i tillsynen. IVO bedömer att ett stödboende inte heller kan vara en akut insats som sedan leder till ett boende med mer stöd.

IVO har i tillsynen tagit del av sex (6) avidentifierade uppdrag och beslut gällande samtliga ungdomar som bodde i stödboendet vid inspektionstillfället. Av dokumentationen framgår att ungdomarna vid tidpunkten för inspektionen befinner sig i åldersspannet 18 – 23 år, varav en ungdom fyllt 21 år och en fyllt 23 år. För en av ungdomarna framgår att hen har behov av stöd för sin psykiska ohälsa och har svårt att hantera sin vardag. Hen har ADHD och drag av autism samt ångestproblematik. För en annan ungdom framgår att hen tidigare vårdats enligt LVU utifrån missbruk och socialt nedbrytande beteende där missbruket främst bestått i cannabis och tramadol. Det framgår även att ungdomen lider av psykisk ohälsa i form av ADHD, autism samt ångestproblematik. För en tredje ungdom framgår att hen är diagnosticerad med depression och behöver stöttning i att finna strategier för att avhålla sig från att röka cannabis och vara drogfri.

IVO uppfattar utifrån granskad dokumentation att tre av de inskrivna ungdomarna har behov av mer stöd i vardagen än vad placeringsformen stödboende syftar till.

Inskrivning och lämplighetsbedömningar utförs inte enligt gällande bestämmelser

IVO konstaterar att det inte finns några dokumenterade inskrivningsbeslut eller lämplighetsbedömningar enligt gällande bestämmelser för de barn och unga som bor i stödboendet, vilket är en brist. Vidare konstaterar IVO att föreståndaren tagit emot en 17-åring i stödboendet utan att först försäkra sig om att den placerande socialnämnden bedömt att det finns särskilda skäl. Enligt 6 kap. 1 § SoL, får barn i åldern 16-17 år endast tas emot i ett stödboende om det finns särskilda skäl. I de fall det gjorts en sådan bedömning ska denna dokumenteras av föreståndaren i samband med inskrivningen. Dokumentation saknas gällande särskilda skäl för aktuellt barn, vilket också är en brist.

Vid lämplighetsbedömningen enligt 3 kap. 11 § socialtjänstordningen (2001:937), SoF, ska den som beslutar om inskrivning av ett barn eller en ung person vid ett stödboende utgå från socialnämndens bedömning av vilket behov av stöd barnet/den unge har, och redogörelse för omständigheterna i övrigt kring barnet/den unge enligt 4 kap. 1-3 §§ i HSLF-FS 2016:56. Vid lämplighetsbedömningen ska den som beslutar om inskrivning särskilt beakta hur barnets eller den unges behov av stöd kan tillgodoses under trygga och säkra former med hänsyn till tillgången till personal, personalens kompetens och boendets utformning. Om bedömningen avser en placering i ett boende som ligger nära andra

boende som ingår i verksamheten ska det vidare även beaktas om placeringen kan innebära negativ påverkan eller medföra kränkningar, våld eller övergrepp.

Om ett stödboende bedöms som lämpligt, ska lämplighetsbedömningen dokumenteras.

I tillsynen framgick det att det var metodhandledare och inte föreståndaren som beslutade om inskrivning. Enligt 3 kap. 11 § SoF framgår det att det är föreståndaren som fattar beslut om inskrivning, om inte huvudmannen har bestämt annan ordning och har annan ordning bestämts ska huvudmannen meddela IVO vad som gäller. IVO konstaterar att något sådant meddelande inte inkommit till IVO, vilket är en brist.

Vid tidpunkten för tillsynen bodde sex ungdomar i stödboendet som vid inspektionstillfället befann sig i åldersspannet 18-23 år. En av dessa personer var 17 år när biståndet beviljades och när hen flyttade in i stödboendet.

Föreståndaren uppgav att en förfrågan om placering sker genom att en socialsekreterare tar kontakt med metodhandledaren i boendet. Metodhandledaren har ett fastställt frågeformulär som hen går igenom inför inflyttning i boendet. Därefter görs en bedömning om inskrivning. Metodhandledaren efterfrågar även socialsekreterarens utredning och annan dokumentation som bedöms viktig. När metodhandledaren kommit fram till att det kan vara aktuellt med inskrivning håller de ett informationsmöte med den unge, tillsammans med den tilltänkta kontaktpersonen i stödboendet. Föreståndaren uppgav att hon anser att den bedömning som de gör i stödboendet är en lämplighetsbedömning även om de inte kallar den för det. Biståndsbeslut och uppdrag från socialnämnden förvaras i stödboendet enligt föreståndaren.

Intervjuad personal uppgav att det är metodhandledaren som beslutar om in- och utskrivning i stödboendet. Metodhandledaren uppgav att hen använder sig av ett dokument med frågor när det kommer en förfrågan om placering från en socialsekreterare. Anteckningar från det samtalet finns endast som minnesanteckningar och utgör ett arbetsmaterial som förvaras i ett låst arkivskåp på kontoret. Anteckningarna sparas inte i någon journal eller i verksamhetssystemet. Informationen överförs endast muntligt till kollegorna i stödboendet. Uppdraget från socialnämnden utgör själva inskrivningsbeslutet enligt metodhandledaren. Det fattas inte något särskilt inskrivningsbeslut i stödboendet enligt metodhandledaren, stödboendet ser mottagningsbeviset av själva uppdraget som sitt inskrivningsbeslut.

I tillsynen har IVO begärt in inskrivningsbeslut och lämplighetsbedömningar och erhållit biståndsbeslut och uppdrag från socialnämnden samt det frågeformulär som metodhandledaren beskrivit att hen använder sig av inför inskrivning. Några dokumenterade inskrivningsbeslut eller lämplighetsbedömningar enligt gällande bestämmelser fanns därmed inte för de ungdomar som bodde i stödboendet vid tidpunkten för IVO:s tillsyn.

Kontroll av förekomst i Polismyndighetens misstanke- och belastningsregister inför anställning har inte skett enligt gällande bestämmelser

IVO bedömer att nämnden brustit i förhållande till vad som anges i 1 § lag (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn.

I tillsynen har IVO begärt in datum för registerkontroll av anställd personal men fått till svar av föreståndaren att det inte gjorts någon registerkontroll av den personal som arbetar i stödboendet. Efter intervjun har föreståndaren uppgett att beslutet att inte göra en registerkontroll av personalen fattats av socialförvaltningen Sydväst.

I ovan angivet lagrum framgår bland annat att stödboenden som tar emot barn inte får anställa någon utan kontroll av register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister och lagen (1998:621) om misstankeregister avseende honom eller henne.

Lokalerna ger förutsättningar för trygg och säker vård.

IVO har inte funnit några brister vad gäller utformningen av verksamhetens lokaler.

I 6 kap. 1 § HSLF-FS 2016:56 framgår bland annat att stödboendets lokaler ska utformas på ett sådant sätt att det bidrar till barns och ungas förberedelse för självständighet.

I intervjuerna med personal och föreståndare samt utifrån i tillsynen angiven lägenhetsförteckning framgår att alla ungdomar bor i var sin lägenhet och att samtliga lägenheter är fullvärdiga. I samtal med en av ungdomarna i stödboendet framgick att hen trivdes i sin lägenhet om fyra rum och kök. Ungdomen ska bo där i avvaktan på att en mindre lägenhet blir tillgänglig. Det var lite läskigt att bo själv i en så stor lägenhet från början, men ungdomen hade vant sig nu.

Verksamhetens bemanning och personalens kompetens ger förutsättningar för en trygg och säker insats.

IVO bedömer att bemanningen på stödboendet motsvarar de krav som framgår av 7 kap. 1-3 §§ HSLF-FS 2016:56. I stödboendet finns särskilt avdelad personal som har till sin huvudsakliga uppgift att stödja de barn och unga som är placerade där i den uträkning och den omfattning som krävs med hänsyn till de placerades behov. Personalen är också tillgängliga dygnet runt och kan vid behov och utan oskäligt dröjsmål infinna sig i de egna boendena.

IVO anser vidare att personalens sammantagna kompetens vad gäller utbildning och erfarenhet ger förutsättningar att möta de behov som målgruppen har och att personalen kan säkerställa en trygg och säker insats i enlighet med de krav som framgår av 8 kap. 2 § samma föreskrift.

Den ungdom som IVO samtalat med uppgav att hen tycker att det funkar bra i stödboendet. Hen har även bra kontakt med sin kontaktperson och får det stöd hen behöver. Kontaktpersonen finns alltid där och anpassar träffarna så att det ska fungera för

ungdomen. Ungdomen känner till beredskapen och journumret dit men har även ett eget nätverk att vända sig till. Ungdomen kände sig trygg i sitt boende.

Av intervjun med föreståndaren framgår att det finns sex stycken särskilt avdelad personal för stödboendet. Efter kontorstid har personalen beredskap. Under beredskapen utgår personalen från sina respektive hem och har en inställetid på maximalt en timme. Alla ungdomar har tillgång till ett journummer som de kan ringa utanför kontorstid. Samtlig personal har eftergymnasial utbildning inom socialt arbete med inriktning mot behandling. Föreståndaren uppgav att personalen, med råge, har möjlighet att ge det individuella stöd som varje ungdom behöver.

Underlag

- ⊗ Tjänsteanteckning förd vid intervju med föreståndaren den 15 december 2022 (aktbilaga 4)
- ⊗ Tjänsteanteckning förd vid intervju med personal den 15 december 2022 (aktbilaga 5)
- ⊗ Tjänsteanteckning förd vid samtal med ungdom den 15 december 2022 (aktbilaga 6)
- ⊗ Svar på sakgranskning – föreståndare (aktbilaga 9)
- ⊗ Svar på sakgranskning – personal (aktbilaga 11)
- ⊗ Yttrande över material i tillsynen (aktbilaga 14)
- ⊗ Kompletterande material från nämnden avseende bemanning och kompetens (aktbilaga 13)
- ⊗ Kompletterande material från nämnden i form av uppdrag och beslut gällande inskrivna barn/ungdomar samt ”frågor att gå igenom med handläggande socialsekreterare och aktuell ungdom vid inflytt i våra lägenheter”. (aktbilaga 13)
- ⊗ Registerutdrag från omsorgsregistret, samt lägenhetsförteckning, dnr 2.4.2-24164/2020

Ytterligare information

Stödboende Resursenheten är ett stödboende som drivs av socialnämnden Sydväst i Göteborgs stad. Huvudmannen har till IVO anmält fem (5) platser för barn och unga 18-20 år. Vid inspektionstillfället var sex (6) ungdomar i åldrarna 18-23 år inskrivna i verksamheten. Fyra av dessa personer har beviljats bistånd i form av stödboende enligt 4 kap. 1 § SoL. För de resterande två personerna har ansvarig socialnämnd beviljat bistånd i form av boende med stöd enligt 4 kap. 1 § SoL.

IVO ska enligt 3 kap. 19 § SoF inspektera stödboende för barn och unga minst en gång per år och samtala med de barn och unga som samtycker till det. IVO genomförde en förannmald inspektion vid Stödboende Resursenheten i Göteborg den 15 december 2022.

Inspektörerna intervjuade personal och föreståndare samt en av de sex inskrivna i verksamheten vid tiden för tillsynen.

Huvudmannen har haft möjlighet att yttra sig över underlaget i tillsynen men har valt att inte inkomma med något yttrande.

Av 7 kap. 1 § sista stycket SoL, framgår att kommuner som bedriver stödboende ska anmäla denna verksamhet till IVO innan verksamheten påbörjas. I tillsynen framkom att verksamheten innefattade 6 platser och lägenheter istället för de 5 platser och lägenheter som anmälts till IVO. I verksamheten fanns även, utöver ovan platser och lägenheter, en akutplats, vilket inte heller anmälts till IVO. Akutplatsen var en tillfällig lösning enligt föreståndaren.

Beslut i detta ärende har fattats av inspektören Zlatan Pulic. Inspektören Anna Boman-Gottfridsson har deltagit i den slutliga handläggningen. Inspektören Elisabeth Björheden har varit föredragande.